

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm**Yttrande över betänkandet Klarlagd identitet. Om utlänningars rätt att vistas i Sverige, inre utlänningskontroller och missbruk av identitetshandlingar (SOU 2017:93)**

(Ju2017/10042/EMA)

Riksdagens ombudsmän har beretts tillfälle att lämna synpunkter på betänkandet Klarlagd identitet. Om utlänningars rätt att vistas i Sverige, inre utlänningskontroller och missbruk av identitetshandlingar. Jag vill med anledning av detta anföra följande.

Enligt den föreslagna lydelsen av 9 kap. 9 § utlänningslagen får Polismyndigheten och Kustbevakningen i samband med en inre utlänningskontroll kroppsvisitera en utlänning och undersöka hans eller hennes bagage, handresgods, handväskor och andra tillhörigheter för att eftersöka pass och andra identitetshandlingar. Kroppsvisitation får enligt förslaget ske i den utsträckning som det är nödvändigt för att ta reda på utlänningens identitet och rätt till vistelse i Sverige.

Utredningen anser att intresset av att kunna identifiera utlänningar som vistas i Sverige är så angeläget att de föreslagna åtgärderna är nödvändiga för att uppnå ändamålet (se s. 120 f). Samtidigt konstaterar utredningen att det är känt att det förekommer att utlänningar inte bär med sig sina identitetshandlingar. Polismyndigheten har enligt utredningen pekat på att utlänningar som inte har rätt att vistas i landet sällan bär med sig sina handlingar och att de i stället förvaras på annan plats (se s. 121). Det förekommer också att de har fotografier av handlingarna i digitala media (se s. 126). Det måste enligt min mening därför ifrågasättas om det förväntade syftet med kroppsvisitation kommer att uppnås.

Jag kan vidare konstatera att någon närmare redogörelse och analys av behovet och effektiviteten av ingripandet inte redovisas i betänkandet. Det förs inte heller något resonemang om vad förutsättningen för att genomföra en kroppsvisitation – att det får ske i den utsträckning som det är nödvändigt – innebär i detta sammanhang. Enligt min mening är den angivna förutsättningen för ett ingripande förhållandevis lågt ställd och det kan diskuteras om det är rimligt att inte ställa högre krav. De integritetsfrågor som aktualiseras vid övervägandet av om en möjlighet till kroppsvisitation vid inre utlänningskontroller bör införas har genomgående

behandlats utan någon mer djupgående analys av utredningen. Den jämförelse som görs med acceptansen för kontroller i samband med flygresor eller vid andra yttre gränser är enligt min uppfattning inte relevant.

Integritetsfrågorna och frågan om effektiviteten i den reglering som föreslås bör bli föremål för en mer djupgående behandling i det fortsatta lagstiftningsarbetet om det övervägs att gå vidare med förslaget. Jag kan inte tillstyrka den föreslagna ändringen i 9 kap 9 § utlänningslagen på det underlag som nu finns.

Utredningen föreslår också att det i 9 kap. 4 a § utlänningslagen införs en bestämmelse som ger Polismyndigheten och Kustbevakningen rätt att ta hand om utlänningens pass eller andra identitetshandlingar i väntan på att utlänningen får tillstånd att vistas i landet eller lämnar det. Om det senare kommer fram att utlänningen har uppehållstillstånd eller rätt att vistas i landet på annan grund än att han eller hon har ansökt om uppehållstillstånd, ska handlingarna återlämnas till honom eller henne om inte särskilda skäl talar mot det. I betänkandet redovisas inte på vilken grund Polismyndigheten och Kustbevakningen har rätt att behålla handlingarna i de fall det finns särskilda skäl mot att lämna tillbaka dem. Det är en självklarhet att ett omhändertagande inte kan bestå när förutsättningarna har upphört, om det inte finns något annat författningsstöd för det. Det är en brist att en utförlig redogörelse och analys av detta saknas och förslaget i den delen bör inte genomföras om inte frågan klagörs i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Jag har inga synpunkter på de övriga förslag som lämnas i betänkandet.